

Štev. 6. Leto 4.
Izhaja dvakrat na mesec.
Naročnina četrtletno 12 dinarjev.

Uredništvo in upravnništvo:
Ljubljana, Karla Marksa trg 2 (prej Turjaški
trg), kamor naj se tudi pošiljajo rokopisi.

Svoje pravice bodo uveljavili železničarji le z združeno močjo. Zavedajte se tega, trpin in organizirajte se vsi v USŽ.

Naše misli pred kongresom.

V aprilu, dne 14. in 15., se bo vršil III. kongres »Ujedinjenega Saveza Železničarjev Jugoslavije«.

Takrat se bomo sestali delegati iz cele Jugoslavije, iz vseh podružnic, da se pogovorimo o našem delovanju, o naših akcijah, o naših napakah, ki smo jih morda v vihrini borbe zagrešili. Pogovorili se bomo o našem sedanjem položaju, o taktiki ter kako nam je organizirano korakati k novim akcijam in delovanju za izboljšanje našega težkega in mižernega položaja.

Ali bomo govorili o potrebi, biti organizirani? To bi bilo odveč. To vemo vsi prav točno iz življenjskih izkušenj, da je to neobhodno potrebno. Znamo, da bi naš položaj bil naravnost obupen, da bi danes bili kakor sužnji, kakor navaden stroj, če bi ne imeli organizacije, če bi ne bili organizirani. Saj lahko naštejem neštete uspehe, ki smo jih kot organizirani železničarji izvajali. Celo knjigo bi napisali o tem. Vemo pa tudi prav dobro in na lastni koži okušamo, da bi dosegli še mnogo več, da bi naš položaj bil morda prav zadovoljiv, če bi bili organizirani vsi, ki so lačni in trpe bedo, a stoje izven organizacije, ali pa pričakujejo, da jim bo nekdo tretji pomagal in kaj dal. Te bo treba prepričati, te bo treba organizirati, ti se bodo morali naučiti, da je organizirana sila moč, ki izboljšuje naše bedno stanje. Dokaze o tem lahko vidimo, ako nismo slepi in za vse otopeli, v sosednji Avstriji. Tam je nad tri četrtine in še več organiziranih železničarjev in njihovo stanje se z našim ne da niti primerjati.

Odkar obstojajo strokovne organizacije, odkar je velik proletarski mislec Karl Marx povedal, da je v rokah delavcev samih, kako si uredi svoj položaj, da je le toliko uspehov kolikor moči, zna vsak zaveden

železničar, da je strokovna organizacija **borbeno sredstvo**, s katero se izboljšujejo pogoji glede plač, glede osemurnika, glede dopustov, glede voznih ugodnosti, glede bolniškega in starostnega zavarovanja, itd. To zna vsak **zaveden** železničar. Povdarjamo to besedo, ker je beseda zavednost tudi obenem znak energije dotičnega železničarja, znak njegove samostojnosti v mišljenju in prevdajanju, znak njegove odločne volje, biti človek. In kot tak dela tako, da ne pada na kolena, ne moleduje, ne požira krivic s tolažbo: hvala bogu, da ni še hujše, ne skače iz organizacije v organizacijo, egoistično iskaje samo svojega zapečka, za druge mu pa deveta briga.

Zaveden železničar ve, da je član razreda, ki mora delati in svojo delovno moč prodajati, ve pa pri tem odločno, da zato še ni hlapec in ne mara biti hlapec. Ve, da je njegovo življenje v atmosferi kapitalizma, v kateri živi, neprestana borba za obstoj, pa magari želi dobiti po zakonu mu določeni dopust.

Res je, žalibog, da je **zavednih železničarjev, ki vedo, da so ljudje in da hočejo kot taki živeti**, mnogo manj, kot nezavednih, katerim je vseeno, kako žive, samo da so z njimi in njihovim hlapčevstvom zadovoljni gospodje, pa četudi tako hlapčevstvo in zadovoljnost gospodov ne odgovarja določbam zakona. Gospod ni kriv, on sodi pravilno. Če je železničar z vsem, pa tudi s krivico, zadovoljen, če lepo vse požre, je to dobro za upravo in ona gre tem lažje preko raznih določb in predpisov. Kaj mar nimamo za to dovolj dokazov?

Zato je naša borba, nas organiziranih v »Ujedinjenem Savezu Železničarjev Jugoslavije«, tako težka in zato se vse naše zahteve ne izvršijo. Ali vse to še ni največje zlo.

Imamo tudi svoje sotrpine, ki ne vedo, kaj bi radi, da se točno izrazimo. Ker če bi vedeli, kaj bi radi, bi ne delali, kakor maček, ko hodi okrog vrele kaše. Namreč to so sotrpini, sicer boljše situirani, kakor navadni železničarji in zato seve tudi ne razumejo tako potrebe borbe za izboljšanje svojega položaja, kakor oni železničarji, ki so v slabšem položaju od njih. Iščejo le direktno svoje osebne interese, solidarnosti pri njih ni iskati.

Dokazov dovolj. Najnovejši se vrše zadnja dva meseca. K »Prometni zvezi«, ki ima obilježje krščansko-socialne organizacije, v resnici pa je **večica krščanskega kapitalizma**, ki naj služi kot »buer« proti nastopom razredno-zavednega železničarskega delavstva, gredo nekateri železničarji-členovniki III. kategorije, ko so dosedaj v »Ujedinjenem Savezu Železničarjev« iskali svojih privilegijev in jim je solidaren, organiziran boj za vse trpine malo ugajal. Kajti ti stari, že pred pokojnino stoječi členovniki III. kategorije itak **ne morejo** več ničesar doseči, ker že imajo vse, kar lahko dosežejo; a bili so v »Savezu« tako dolgo, dokler je bilo treba zanje delati in se — da rabimo čisto navadno besedo — zanje boriti; sedaj romajo v miren, neborben pristan.

Zakaj romajo sedaj k »Prometni zvezi«?

Odgovor ni težak. Človek, ki sam sebe ne ceni, dela take korake — to smo omenili že prej. Človek, ki je samo človek po imenu, skače okrog organizacij, sedaj iz te v ono in iz one v tretjo, vedno računajoč, kako bi kje kaj za sebe dobil, ali pa bil vsaj brez zamere.

»Prometna zveza« jim ne bo rešila položaja. Ona je, kakor valovi potoka; če se nenadoma pojavi v njem velika riba, zavalovi voda močnejše, a kadar odpluje riba, ni več va-

lovanja in potok teče zopet mirno. Tedaj otroci, ko to vidijo, kriče veseli:

»Morje, morje... kako valovi.«
Zbirajo se in gledajo, če bo še zavalovalo tisto morje — potok. A ko valovanje preneha, ko riba izgine, izginjajo tudi otroci-gledalci do poslednjega.

Morali smo se nekoliko pobaviti s tem pojavom. Kajti kongres, ki stoji pred nami, bo moral konstatirati jasno in kratko:

»Vsaka armada ima svoje dezertarje in svoje bojazljivce. Kako bi bila brez njih strokovna, razredna organizacija? Treba samo gledati, da taki dezertarji in bojazljivci ne odprejo fronte. Ako se za to poskrbi vedno vestno, ni škoda, če zbeže.«

Da so taki pojavi tudi ovira in zapreka v borbi za pravice in izboljšanje železničarskega položaja, bo razumel vsak, če si samo predstavi, da kapitalist to beleži vedno vestno in preračunljivo in na zahteve razredne strokovne organizacije odgovori:

»Saj niso vsi železničarji za to. Celo vaši člani niso, ker gredo stran.«

Naj bo dovolj!

Naš kongres bo pokazal, da je »Ujedinjeni Savez Železničarjev Jugoslavije« strokovna organizacija, v katero bo treba organizirati vse, ki trpe in hočejo priznanja svojega človeškega dostojanstva. Ta kongres bo velik korak v strokovnem vprašanju in je ravno v tej dobi nujno potreben in velike važnosti.

Ta kongres mora našo organizacijo utrditi in razširiti še bolj. Ta kongres, na katerem bodo naši sodrugji iz Sarajeva in Splita, Dravograd, Maribora, Zagreba, Ljubljane, Broda in Beograda, Niša in Skoplja, bo pokazal, da nas je mnogo, a da nas mora biti še več.

Naša borba je borba za izboljšanje življenjskega položaja vseh železničarjev Jugoslavije.

Naj zato živi in procvita »Ujedinjeni Savez Železničarjev Jugoslavije«!

SLOVENSKI JAVNOSTI! ◆ DELAVCI, KMETJE, INTELEKTUALCI!

Deset let je že preteklo, odkar je umrl Ivan Cankar, najčistejši kulturni bojevnik ponižanih in razžaljenih. Slovenska oficijelna javnost je šla precej površno mimo tega jubileja. Toda Ivan Cankar živi kljub temu v svojem delu naprej in tisti, ki ga čutijo in imajo voljo, da ga prav spoznavajo, vedo ceniti vse, kar je ustvaril. S ponosom zapišemo, da prav slovenski delavec brani njegovo delo pred vsemi tistimi, ki ga hočejo lepo vezanega spraviti v salonske biblioteke, da zapraši tam, da bi ne čutili več biča, s katerim je bičal po vseh, ki so izpričeno seme malega naroda.

Ob desetletnici njegove smrti so se zbrali v Ljubljani delegati »Svobode«, Strokovne komisije in drugih delavskih organizacij, da sklenejo nove načrte za bodočnost. Iz njih srede, iz proletarskega srca je vzklikla želja ustanoviti družbo, ki bo izdajala

DELAVCU DELAVSKE KNJIGE.

V katerih bo načrtana podoba proletarca, njegovo težko življenje in borba za boljšo bodočnost. Da bo v kratko odmerjenem prostem času imel vsaj enega, sicer skromnega, a dobrega prijatelja: knjigo. — Kako bi mogel slovenski delavec ob tem načrtu pozabiti na Ivana Cankarja,

USTVARITELJA PRVE SLOVENSKE PROLETARSKE KNJIGE.

O pravico iskajočem hlapcu Jerneju? Zato je ustanovil Cankarjevo družbo — to se pravi

KNJIŽNICO HLAPCA JERNEJA.

Po vseh vaseh in revirjih, tovarnah in rudnikih, po hednih kočah slovenske zemlje in preko mej tja do Westfalije, Francoske, Italijanske, preko Oceana do Amerike, povsod, kjer dela, trpi in se bori slovenski proletarec, naj vsakogar pogumno vzdrami h kulturnemu delu beseda Ivana Cankarja, zapisana v »Beli krizantemi«:

»Prijatelj, globlje poglej! Ali ne vidiš, odkod te nove sile? Življenje se drami v nižavah, ki so spale. Oči se odpirajo, iščejo moči, roke se iztegajo, iščejo ciljev. Kaj za to, če prihaja pomlad v viharju in povodnji. Iz te črne naplavine bo vzklikla bujna rast! Njih misel je bila prava: ne bele krizanteme na ogoljen frak — rdeč nagelj na kamižolo...«

Ali ni to večno živa beseda zavednega slovenskega proletarca, ki misli sredi težkega dela za vsakdanji kruh še na rdeči nagelj na kamižoli — na kulturo, na delavsko lepo knjigo?

Zato pa Ti, ki omahuješ v življenjski borbi, ki pozabljaš nase in na svoje sodruge, ki poln dvomov sprejemaš vsake nove načrte zavednih delavcev, dvigni sklonjeni, obupani tilnik, ozri se na grob sredi ljubljanskega polja, prislusni utripom svojega srca in slišal boš glas, ki je močnejši kot grob, močnejši kot smrt in dvom:

»Trdna je moja vera, da napoči zarja tistega dne, ko naša kultura

ne bo več krizantema siromakova, temveč bogastvo bogatega. Že slutim zarjo tistega dne, sluti jo vse moje najgloblje in najčistejše hrepenenje. Ne, ne hrepenenje samo! Moje delo je slutnja zarje, vsaka moja beseda in vse moje življenje. Že slišim dleto, ki kleše granitni temelj novi zgradbi...«
(Bela krizantema.)

Cankarjeva družba bo k tej zgradbi vsako leto prispevala

ZA DVAJSETDINARSKO ČLANARINO ŠTIRI KNJIGE:

1. Delavski koledar. 2. Znanstveno knjigo. 3. Dve leposlovni socialni povesti, od katerih bo ena prevod iz svetovne literature, druga slovensko originalno delo. Tako se bo vsak član poleg znanstvene knjige še seznanil z deli svetovnih socialnih pisateljev, kakor z originalnimi deli novejših slovenske literature. Cankarjeva družba bo tako

MATICA NOVE SLOVENSKE KULTURE

in dolžnost vsakogar je, da s svojim pristopom in z nabiranjem članov podpre njeno akcijo, ker bo tako so-graditelj nove kulture.

Delo Cankarjeve družbe je usmerjeno v daljnjo bodočnost, za katero hoče delati na kulturnem polju, kot enim izmed najvažnejših poprišč človekovega udejstvovanja. Lepo delavsko knjigo v delavske domove — to se pravi podpreti proletarsko življenje, vzgati večno luč v siromaš-

nih bajtah, v vseh domovih ponižanih in razžaljenih, delati in boriti se za čas, za katerega je delal, trpel in se boril Ivan Cankar, trdno verujoč v uspeh naše borbe, ko je zapisal besede:

»Ali ura pride nekoč, ko bo odprl srca tople pomladanski veter, ko si bodo obrazi enaki v veselju, ne v bridkosti, ko se bodo ljudje pozdravljali s cvetjem in z glorio ovenčani...«

Delavci! Kmetje! Intelektualci! Cankarjeva družba je sklenila, da razširi lepo knjigo med ljudstvo. Zato vsi, ki Vam kulturno delo ni prazna beseda, temveč važen del človekovega ustvarjanja, podpirajte in širite Cankarjevo družbo, nabirajte člane, da stvorimo v borbi za lepo bodočnost mogočno kulturno armado slovenskega ljudstva, na čigar bojevnem praporu je zapisano ime Ivana Cankarja...

Za leto 1930. izide do letošnjega božiča pestro urejen Delavski koledar s številnimi slikami; Beerova: Zgodovina socialnih bojev 1. zv.; krasna ilustrirana povest iz nove ruske literature »Edenštirideseti«, delo ruskega pisatelja Lavrenjeva, v katerem nam popisuje mlado delavko, ki se bori med razredno zavednostjo in ljubeznijo, dokler končno ne zmaga v njej — zavednost delavskega borca. Naslov slovenskega dela bomo javili kasneje.

Vsi na delo za Cankarjevo družbo!

CANKARJEVA DRUŽBA.

Kako zbiram nove člane za Cankarjevo družbo?

Namen Cankarjeve družbe.

V slovenskem jeziku je le malo knjig, primernih za delavca. Slovensko delavstvo ima mnogo manj literature kot n. pr. srbsko, čeprav so naše organizacije številčno večje in solidnejše. Slovenski književni trg so doslej zalagale le meščanske in verske družbe. V kolikor so obstojala delavska založništva, niso mogla izdati mnogo knjig, ker ni bila razprodaja teh knjig med delavstvom organizirana.

»Cankarjeva družba« — ustanovljena po samih delavskih organizacijah: po kulturni zvezi »Svoboda« in strokovni komisiji, vrhovni inštanca strokovnih organizacij — naslanja svoje delo na vse obstoječe delavske organizacije. S sodelovanjem vseh somišljenikov bo »Cankarjeva družba« lahko postala vzorna delavska založba, ki bo mogla uspešno tekmovali z drugimi družbami.

Poceni knjige za ljudstvo.

Vsako leto bo izdala za svoje člane štiri lepe knjige: delavski koledar, dve socialni povesti in eno poučno-znanstveno delo. Razen teh knjig bo izdajala tudi druge publikacije, ki bodo za člane seveda cenejše kakor za nečlane.

Vsakdo bo lahko za letno

20 (dvajset) Din

prejel o božiču štiri lepe knjige, za katere bi dal sicer najmanj 100 Din.

Oseba, ki plača 500 Din ustanovnine, ali društvo, ki plača 1000 Din ustanovnine, bo prejemal do smrti letno štiri knjige, druge pa po znatno znižani ceni. Vsa društva (podružnice) in posamezniki, ki zmorejo, naj v svojem lastnem interesu plačajo ustanovnine!

Za zbiranje članov smo izdali posebne bloke.

En blok je za deset članov. Na levo stran (na pobotnico) napiši natančen naslov člana in pri plačilu prečrtaj ono, kar ne velja: če je dotičnik plačal le članarino za l. 1929., prečrtaj ustanovnino in obratno, da vemo, kdo je reden član in kdo je ustanovnik. Desno stran (izkaznico) prav tako vse izpolni in mu izpolnjeno izkaznico izroči, ker ta izkaznica služi vsakemu kot potrdilo, da je res poravnal članarino.

Blok nosi vedno s seboj in ko srečaš znanca kjerkoli, ga vpiši za člana. Ko pridobiš 10 članov, vrni blok nam obenem z denarjem! Vsakdo lahko nabere najmanj 10 članov, ker menda ni pismenega človeka, ki bi ne maral za nizko ceno 20 dinarjev štiri lepe knjige na leto. Vsakega povabite, brez ozira na njegovo prepričanje! Nabiralcem članov nudimo 10% popusta. Kdor zbere 10 članov, lahko torej prejme knjige zastonj.

Najkasneje do 1. junija t. l. moramo zbrati najmanj

3000 članov!

Kajti potem moramo dati knjige v tisk, da bodo do božiča (ako ne prej) izšle. Knjige bomo izdali le za one, ki do 1. junija poravnajo članarino. Nihče naj se torej ne obotavlja. Naj ima kdorkoli še tako malo dohodkov, 20 Din lahko utrpel za štiri lepe knjige.

Torej na delo!

Vsak član kulturne ali strokovne organizacije mora zbrati najmanj 10 članov za »Cankarjevo družbo«!

S tem bomo izvršili največje kulturno delo in najbolj dvignili moralni vpliv delavskega gibanja v javnosti.

S tem bomo pokazali tudi, kaj smo in kaj premoremo.

Naj živi »Cankarjeva družba« in raste!

Odbor.

Pobijanje tuberkuloze.

Naš Savez je dobil, kakor menda tudi druge organizacije, potomo bolniške blaginje dostavljen predlog šefa Saniteta ministarstva saobraćaja, katerega je ta predložil v odobritev gospodu ministru in katerega je minister tudi v načelu odobril.

Gre za pobijanje tuberkuloze, ki se je med železničarji rapidno razširila, tako, da je dosegla v letu 1928 že skoraj 30% onih ljudi, ki so bili pregledani po zdravniških komisijah. Gospod šef pride do zaključka, da je treba vse podvzeti, da se to širjenje tuberkuloze omeji ter nudi bolnim železničarjem možnost zdravljenja v posebnih sanatorijih, one pa, ki so že v zadnjih stadijih, pa da se izloči iz družin. Ugovori se končno, da nima železniška uprava niti enega lastnega sanatorija ter da niti saobraćajna ustanova niti bolniški fond nimata zadostnih sredstev za zidanje in vzdrževanje sanatorijev. Predlog gospoda šefa Saniteta, ki ga je minister v principu že odobril, se glasi:

Železniško osobje naj s pomočjo ministrstva saobraćaja in bolniškega fonda osnuje iz svojih sredstev »Fond za pobijanje tuberkuloze med železničarji«, in to na sledeči način: Vsak železničar (nastavljenec in delavec) naj prispeva mesečno v ta fond, ako ima manj kot 2000 Din prejemkov po 5 Din, ako ima pa več plače, pa po 10 Din mesečno. Razume se, da se sprejemajo tudi prispevki preko tega zneska. Na ta način bi se moglo že po enem letu zbrati kapital od preko 3.000.000 Din, a železniška uprava in bolniški fond bi mogli lažje vzeti v svoj budget za to svrhu 100 ali 200.000 Din letno, kakor da bi naenkrat izdali milijone, ker smo uvideli, da tako

velikih zneskov nikdo ne more naenkrat izdati. Že po prvem letu bi se lahko začelo z zidanjem, a v drugem letu bi sanatorij mogel začeti že poslovati. Če bi se nekoliko let tako zbiral denar, bi imeli železničarji ne enega, marveč dva ali tri sanatorije.

Čim bo osobje izjavilo, da se mu sme gornje zneske odtegovati, bo gospod minister postavil poseben odbor, ki bo skrbel za pobiranje denarja, zidanje in ostale posle. Tako se glasi predlog.

Čudimo se stališču gospoda šefa Saniteta, ki hoče tudi tu prevzeti bremena za pobijanje nalezljivih bolezni na osobje samo, dasi je po obstoječih zakonih vendar železniška uprava v prvi vrsti poklicana, da prispeva primerne zneske v to svrhu. Ni potreba ugotavljati, zakaj se tuberkuloza tako širi ravno med železničarji, saj je vsem jasno, da igrajo pri tem glavno vlogo slaba, nezdrava in vlažna stanovanja ter nezadostna prehrana. Ne bo dosti pomagano, ako se postavi sanatorij, če se preje ne odpravijo vsi nedostaki, ki povzročajo to proletarsko bolezen.

Prva naloga državne prometne naprave in njena glavna dolžnost je, da odredi osobju take plače, da se bo moglo primerno preživljati in plačati najemnine za suha stanovanja. Bolniški fond, kateremu samo v ljubljanski oblasti upravi dolguje državna prometna ustanova nad 14.000.000 Din, pa bo iz teh sredstev tudi lahko postavil, če bo treba dva sanatorija in jih vzdrževal. Zato je istočasno dolžnost državne prometne naprave, da vplača v bolniški fond za vsa leta nazaj vsaj one zneske, katere je po zakonu obvezana plačati.

Boj za osemurnik.

Dne 2. in 3. marca se je vršila v Zagrebu anketa o delovnem času in o zapiranju in odpiranju obratov, katero je sklicalo ministrstvo socialne politike. Ker se je s tem načelo vprašanje revizije delovnega časa in ostalih delavskih vprašanj, kar bo tangeralo tudi železničarje z ozirom na že doslej pri nas uveljavljeno prakso, smatramo za potrebno, da tudi v našem časopisu prinesemo glavne izjave, zlasti ministra socialne politike in zastopnikov delodajalskih in delavskih organizacij. Minister socialne politike je dal še pred anketo intervju, ki se glasi:

»Pri nas je bilo rešeno vprašanje o odpiranju in zapiranju obratov in delovnega časa obenem. To je bila napaka. Dalje je bila velika napaka v tem, da se pri tem ni napravila razlika med mestom in vasjo. Ta način je izzval nezadovoljstvo vseh delodajalcev, obrtnikov in maloprodajalcev in izzval tudi nezadovoljnost v vaseh. Na vasi trgovci ne sme po tej naredbi odpreti svoje trgovine pred osmo uro jutraj, dočim gre ljudstvo skozi vas in v mesto že ob petih jutraj. Ker je z naredbo o odpiranju in zapiranju trgovin združeno še vprašanje delovnega časa, je to izzvalo veliko nezadovoljnost pri obrtnikih. Po sedanjih naredbah obrtnik ne more delati kolikor hoče, ker mu oblasti z naredbo ukazujejo, da svojo delavnico ob določenem času zapira in odpira.

Pri nas je uveden po zakonu delovni čas 8 ur. Kdo ima od tega kako korist? Zakaj se preprečuje obrtniku, da dela iz kateregakoli vzroka po 15 in več ur, če hoče in čuti za to potrebo? Kdo ima od tega kako korist, da se prepoveduje trgovcu, da odpre svojo trgovino na vasi ob petih jutraj, pa tudi v mestu, ko ljudje v tem času gredo že na delo in bi morala biti njegova trgovina odprta? Ta vprašanja se morajo urediti tako, da bodo po možnosti zadovoljni vsi, da se najde nekak kompromis, da bodo tako obrtniki, kakor trgovci, skratka tako delodajalci, kakor tudi delavci po možnosti zadovoljni. Da bi se dosegla čim idealnejša rešitev, sem sklenil, da naj se vrši ta anketa.

Na anketi se bodo zaslila vsa mišljenja in potrudili se bomo, da najdemo zlato sredo, kompromis vseh potreb in interesov, da bi se ta naredba, ki bo imela moč zakona, izvedla na čim večje zadovoljstvo vseh.

So delavci, ki hočejo delati več kot osem ur, toda ne iz kakih manj važnih razlogov, temveč zato, ker imajo velike družine, ki jih morajo prehraniti. Človek ima veliko družino in hoče zaslužiti, da bi se lažje preživljal. Washingtonska konvencija dopušča, da se dela tudi več kot osem ur, da pa se plača za to 25 odstotkov več od običajne mezd. Naš zakon pa daje 50-odstotno doplačilo. Zato se poslodavci branijo nadurnega dela, od česar imajo tudi delavci škodo. O vsem tem bomo govorili na enketi v Zagrebu in se bo na podlagi vsega, kar se bo tam čulo in kar se bo predlagalo, našla nekaka sredina, da se naredba o delovnem času in o delavnicah na podlagi kompromisa vseh obrazloženih stališč redigira.

Na vse delavske delegate je napravila objava tega intervjuja skrajno težak utis, ker je minister, še preden se je anketa vršila, že osvojil v vseh bistvenih točkah v načelu ona stališča, ki so jih že prej zastopale poslodavske organizacije. Drugi dan je gospod minister pri otvoritvi poudaril še sledeče:

»Uredba o odpiranju in zapiranju obratov mora spraviti v sklad interese delovnega ljudstva z interesi naše države in našega narodnega gospodarstva. Želje delovnega ljudstva ne smejo biti nasprotne naši mladi industriji. Iz življenja je treba odstraniti razredni boj in uvesti nov sporazumen način urejevanja delovnih odnosov. Razmer v naši državi se ne sme primerjati z razmerami držav, ki so gospodarsko močnejše a nimajo takih uredb kakor mi. Ne smemo se ozirati na Ameriko in Anglijo. Tam napravi delavec v osmih urah toliko, kot naš delavec v 15 urah na dan, če bomo imeli to dejstvo pred očmi, bomo našli ono ureditev delovnih odnosov, ki je v naših razmerah mogoča. V želji, da pride do takega sporazuma, je sklicalo ministrstvo to anketo.«

(Dalje prihodnjic.)

Zavratne bolezni prihajajo po prstih. Zato jih je premagati težko. Prvo je dijeta! Opustite pravo kavo, uživajte »ŽIKO«!

Razširjenje zakona o zaščiti države.

Zakon je raztegnjen na več novih, zlasti tiskovnih deliktov.

Na predlog predsednika ministrskega sveta in ministra notranjih del je kralj podpisal zakon o izpremembi in izpopolnitvi zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi od 6. jan. 1929, ki se glasi:

I.

Po čl. 2. zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi od 6. jan. 1929 pridejo kot členi 3., 4., 5. in 6. tele določbe:

Čl. 3. Kdor s pisanjem, tiskanjem, objavljanjem ali razpečevanjem knjig, novin, lepakov, objav ali slik na kak drug način vrši propagando ali stremi za tem, da se ustvari prepričanje ali razpoloženje pri drugih, da bi se nekateri deli kraljevine SHS oddvojili iz celote kot samostojna država, ali da bi se spojili s kakšno drugo državo, ali da bi se izpremenila sedanja državna ureditev ali da se izpremeni politični ali socialni red v državi, — se kaznuje s težko ječo do petih let, v kolikor tako dejanje ne spada pod točko 1. čl. 1. tega zakona.

Čl. 4. Kdor s pisanjem, tiskanjem, razpečevanjem spisov ali slik vobče ali drugače iznaša ali prenaša lažnive trditve v namenu, da izpostavlja zasmehu ali preziranju državne ustanove, zakone, uredbe ali kake oblasti ali političen ali socialen red v državi ali kdor na omenjeni način kaj iznaša ali razširja v namenu, da povzroči nerazpoloženje proti državnim ustanovam, zakonom, uredbam ali naredbam oblasti ali proti političnemu ali socialnemu redu v državi — se kaznuje z zaporom do enega leta ali globo do 20.000 Din.

III.

Sedanji členi 3 do 21 postanejo členi 7 do 25.

IV.

Za postopanje o kaznivih dejanjih iz novega člena 3. je pristojno državno sodišče za zaščito države, za dejanja iz novih členov 4., 5. in 6. pa so pristojna redna sodišča.

V.

Ta zakon stopi v veljavo in dobi obvezno moč, ko bo objavljen v »Službenih Novinah«.

Dopisi.

A. Občni zbori.

Sklicanje rednih letnih občnih zborov.

Občni zbori podružnic v Sloveniji se vrše s sledečim dnevnim redom:

1. Poročila dosedanjega odbora.
2. Poročila nadzorstva in razrešnica.
3. Volitev novega odbora.
4. Poročilo centralnega delegata.
5. Sestava eventuelnih predlogov za kongres.
6. Volitev delegata za kongres.

Dolžnost vseh soderugov je, da se občnih zborov polnoštevilno udeleže ter da do občnega zbora pridobe še novih članov. Soderuge, ki so v zaostanku s članarino, opozarjamo, da naj članarino še pred občnim zborom poravnajo.

Občni zbori se vrše po sledečem razporedu:

Brezno-Ribnica: v soboto, dne 16. marca ob 21. uri (9. uri zvečer) v prostorih gostilne Mazaj v Jančevskem vrhu.

Celje: v nedeljo, dne 17. marca, ob 8. uri dopoldne pri Zelenem Travniku v Celju.

Ptuj: v nedeljo, dne 17. marca, ob 10. uri dopoldne v prostorih restavracije Pri pošti v Ptuj.

Lesce: v torek, dne 19. marca, ob 15. uri (3. uri popoldne) v restavraciji Katrinek v Lescu.

Murska Sobota: v sredo, dne 20. marca, v prostorih gostilne Bamfi v Murski Soboti. Občni zbor se prične ob 21. uri (9. uri zvečer).

Maribor I: v četrtek, dne 21. marca, ob 18. uri (6. uri popoldne) v Ljudskem domu na Ruški cesti.

Maribor III (promet): v četrtek, dne 21. marca, ob 20. uri (8. uri zvečer). Kraj je razviden iz posebnega vabila.

Ljubljana I (promet): v četrtek, dne 21. marca, ob 16. uri v prostorih Delavske zbornice v I. nadstropju na Miklošičevi cesti, I. vhod.

Kranjska gora: v nedeljo, dne 24. marca ob 10. uri dopoldne. Kraj je razviden iz vabil.

Jesenice: v nedeljo, dne 24. marca, ob pol 15. uri (pol 3. uri popoldne). Kraj je razviden iz vabil.

Tezno: v nedeljo, dne 24. marca, ob 19. uri (7. uri zvečer) v prostorih restavracije Pulko na Teznu.

Pragersko: v nedeljo, dne 24. marca, ob 14. uri popoldne v prostorih gostilne Slavine v Pragerskem.

Čakovec: v nedeljo, dne 24. marca, ob pol 9. uri dopoldne v prostorih restavracije Bagula v Čakovcu.

Vuzenica: v nedeljo, dne 24. marca, dopoldne v prostorih gostilne Premrou.

Ostali občni zbori se bodo vršili še v nedeljo, dne 7. aprila. Podružnice, ki občnih zborov še niso sklicale, naj to nemudoma store in takoj javijo dan, kraj in uro občnega zbora centrali, da zamoremo sigurno poslati referenta. Na vsakem občnem zboru se mora tudi izvoliti delegat za kongres.

Vsem podružnicam tudi naročamo, da na občnem zboru razpravljajo o posameznih točkah dnevnega reda kongresa ter tudi o vprašanju članarine, tako da bodo prišli delegati že pripravljeni na kongres. — Dolžnost vseh delegatov je, da točno preštudirajo kongresno poročilo.

Maribor gl. kol. Podružnica III. U. S. Ž. J. sklicuje za dne 21. marca ob pol 20. uri v prostorih gostilne »Pri belem zajcu«, Meljska cesta 10, svoj redni letni občni zbor s sledečim dnevnim redom:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Poročilo predsednika.
3. Poročilo blagajnika.
4. Poročilo revizorjev.
5. Volitev novega odbora.
6. Raznoterosti.

Vabijo se vsi člani, da se občnega zbora zanesljivo udeleže, ker se bodo izvolili tudi novi zaupniki posamez-

nih kategorij, kakor tudi delegati za kongres saveza, ki se bo vršil dne 14. in 15. aprila v Zagrebu. Kdor ni službeno zadržan ali bolan, naj ne manjka na obnem zboru.

Poročal bo tudi o delovanju saveza delegat. iz centrale, tajnik so-drug Stanko.

Maribor II. Dne 26. februarja se je vršil občni zbor naše podružnice, katerega se je udeležil izpred centrale s. Terškan. Občni zbor je otvoril s. Bibič, ki je poročal o delovanju podružnice, ki je obdržala od 18. julija 1928 dalje 13 sej in se tudi udeležila treh javnih železničarskih protestnih shodov. Naši sodrugi so se dobro držali v dveh večjih nastopih v letu 1928, in sicer pri volitvah delavskih zaupnikov in pri volitvah v bolniški fond. Da v bolniškem fondu nismo želi onih uspehov, ki bi jih marsikdo pričakoval, je vzrok v tem, da so zvezarji v centralnem upravnem odboru bolniške blagajne, ki nimajo smisla za zahteve železničarjev in vsled tega tudi odbijajo sklep za sklepom, ki ga naredi naši sodrugi v ljubljanski oblastni upravi. Po poročilih blagajnika in nadzorstva je bila odglasovana razrešnica staremu odboru ter je bil soglasno izvoljen skoraj ves stari odbor tudi za novo poslovno leto. Novi odbor sestavljajo: Predsednik Bibič Martin, strojevodja; namestnik Kos Anton, kotlar; blagajnik Zorko Anton; namestnik Ogrizek Simon; tajnik Robar Rupert; namestnik Ipavic Anton; nadzorstvo: Perše Ludvik, Pistochnik Jože. Odborniki: Kristof, Štuhec, Kragel, Dergas, Kosar, Rečnik, Sluga in Markeš.

S. Terškan je poročal o delu v bolniški blagajni, delavskem pravilniku, intervencijah centrale ter so vsi prisotni njegovo poročilo soglasno odobrili. Končno je s. Bibič vse prisotne še opozoril na protituberkulozno ligo v Mariboru s pozivom, da naj jo po možnosti podpiramo ter je s pozivom, da moramo iti v letošnjem letu na intenzivno delo za pojačanje organizacije, zaključil uspeli občni zbor.

Videm-Krško. V nedeljo, dne 10. marca, se je vršil občni zbor naše podružnice v Rajhenburgu. Kljub temu, da so ukinjeni nekateri popoldanski vlaki, ter so morali priti sodrugi iz Blance peš na občni zbor, in enako sodrugi iz Krškega se peš vrniti domov, je bila udeležba skoraj polnoštevila. Občni zbor je otvoril s. Vodišek, na kar je dal vsa poročila o preteklem poslovnem letu s. Richlij, ki so bila soglasno sprejeta. Povdariti moramo dobro delovanje dosedanjega odbora, katero je razvidno že iz tega, da se je število članov tekom enega leta povečalo za 24. Izvoljen je bil nov odbor, in sicer: za predsednika s. Dernač, za tajnika s. Makotar, za blagajnika s. Kornher, v odbor pa sodrugi Petelinšek, Šerbec, Richlij, Hercog, Simonišek in Vodišek. Nato je poročal o splošnem položaju s. Stanko v imenu centrale, ki je orisal dosedanje delo centrale in podal tudi smernice za bodoče delo. Vsi sodrugi so se razšli z občnega zbora z zaključkom, da bodo tekom tega leta podružnico podvojili. Istočasno opozarja odbor podružnice vse člane na podružnično knjižnico, ki obsega nad 100 knjig, katere so vsem članom na razpolago. Ako se bo priglasilo več sodrugov, bomo organizirali dobavo lepih knjig iz knjižnice Delavske zbornice v Ljubljani.

Brežice. Občni zbor naše podružnice je potekel v najlepšem redu ter se ga je udeležilo dve tretjini članov, dasi jih je bilo več v službi zadržanih. Obnemu zboru je predsedoval in podal poročilo o dosedanjem delu s. Milavec. Podružnica se je pomnožila v tekočem letu za 12 novih članov ter se je vršil en izredni občni zbor, dva protestna shoda in dva širša članska sestanka. Dopisov je bilo poslanih na centralo 45, od centrale pa jih je podružnica prejela 43. Na občnem zboru se je konstatiralo več pritožb proti kršenju dosedanjih pravic. Zlasti so prizadeti strojno-opremni delavci, ki morajo na primer še o prostem času razkladati premore ter niso dobili plašcev in tudi več ne dobe mila za umivanje. Na občnem zboru je poročal izpred centrale s. Stanko zlasti o bolniški blagajni, delavskem pravilniku, splošnem položaju, starostnem zavarovanju in o ostalih aktualnih vprašanjih ter je bil tudi izvoljen novi odbor, in sicer: za predsednika s. Krošl, za tajnika s. Milavec, za blagajnika s. Krošl, v odbor pa

sodrugi Vahčić, Zupančič, Gerjevič in Jazbec. Za delegata za kongres je bil izvoljen s. Baraga in za namestnika s. Slabe, poleg tega pa se bodo kongresa udeležili tudi ostali službe prosti sodrugi.

Naša naloga bo, da organiziramo v savez vse še neorganizirane železničarje od Savskega Marofa do Krškega.

Grobelno. Dne 3. marca smo imeli redni občni zbor naše podružnice, katerega se je udeležilo nad 40 sodrugov. Po poročilu delegata centrale s. Miska smo med drugim sklenili ustanoviti samostojno podružnico v Ponikvi, za katero bodo v najkrajšem času vložena pravila. Za delegata za kongres je bil izvoljen s. Mlakar Franc. Čim bodo pravila nove podružnice odobrena, bomo sklicali ustanovni občni zbor.

Borovnica. Na občnem zboru dne 3. marca so bili izvoljeni v odbor sledeči sodrugi: za predsednika Ogrin Ivan, za blagajnika Keržič Franc; v odbor pa Petrovčič Anton, Baraga Ivan, Mivšek Ivan, Mekinda Jože in Merkun Anton. Na naš občni zbor je prišel tudi g. Kovšca, ki je hotel agitirati proti savezu s tem, češ, da je sodrug Stanko predlagal v Beogradu, da naj znaša plača delavca le Din 22.— dnevno. Obrežnil se je tudi ob naše delavske zaupnike, češ, da niso ničesar zboljšali. Dobro vemo, odkod je črpal imenovani svojo modrost, radovedni smo le, če mu bodo dotični stali ob strani tudi sedaj, ko bo moral svoja obrekovanja dokazati tudi pred sodiščem. Vsem železničarjem pa kličemo, da naj vstopijo v borbeno organizacijo, v naš savez, če si hočejo priboriti svoje pravice.

Murska Sobota. Ker so pravila naše podružnice od oblasti potrjena, sklicujemo za sredo, dne 20. marca, ob 9. uri zvečer v prostorih gostilne Bamfi ustanovni občni zbor, na katerem bomo izvolili odbor podružnice in na katerem bo poročal v imenu centrale s. Stanko. Dolžnost vseh sodrugov je, da se občnega zbora sigurno in točno udeležijo.

Zidani most. Občni zbor naše podružnice se je vršil v soboto, dne 9. marca, zvečer in zato ni bil prav številno obiskan, ker je pač mnogo sodrugov po težkem delu odšlo z vlaki domov, ker kasneje nimajo zvez. Poročila dosedanjega odbora in delegata centrale s. Miska so bila soglasno odobrena ter je bil tudi izvoljen 20 članski odbor podružnice in za predsednika s. Jagrič Alojz, strojevodja. Kljub neštevilnim premetitvam smo v preteklem letu imeli v naši podružnici vedno nad 100 članov ter bo naša dolžnost v letošnjem letu, da pripeljemo v organizacijo tudi progovno delavstvo, ki živi v najslabših razmerah. Za delegata za kongres sta bila izvoljena sodruga Kovačič in Gruden.

Odbor podružnice Zidani most sestoji torej iz sledečih sodrugov: predsednik Jagrič Alojz, namestnik Kovačič Anton, blagajnik Jakoš Anton, namestnik Dobnikar Franc, tajnik Jakoš Rudolf, namestnik Špegel Franc; nadzorstvo: Sušter Josip in Železnik Alojz. Odborniki: Eržen Franc, Vodenav Ivan, Gruden Jože, Tušar Jože, Jelovšek Matija, Oberžan Martin, Glavač Martin, Jurčič Jože, Franz Anton, Lončarič Ign., Kosina Lovro, Pintar Mihael in Znidaršič Martin.

Zalog. V nedeljo, dne 10. marca, smo imeli občni zbor naše podružnice, na katerem je poročal izpred centrale s. Korošec. Izvoljen je bil nov odbor, in sicer: predsednik Skuk Jakob, tajnik Majeršič Maks, blagajnik Sabec Ivan; nadzorstvo: Klemenc Jakob in Klavs Ivan. Odborniki: Bajc Fr., Kušar Ivan, Sluga Viktor in Pogačnik Ivan. V debati smo se postavili na stališče, da naj se v našem časopisju sploh preide preko zveze in zvezarjev in naj se z njimi ne polemizira, ker je za to škoda prostora, ki naj se rajši porabi za strokovne članke.

Lesce. Javljamo vsem članom, da se vrši redni letni občni zbor naše podružnice dne 19. marca 1929 ob 15. uri (3. uri pop.) v prostorih restavracije Katrinek v Lescah. Pozivamo vse sodruge iz Lesce, pa tudi iz Kranja, da se občnega zbora polnoštevilo udeležijo. Na njem bo tudi poročal delegat centrale.

Iz proge Trebnje-St. Janž. Iz naše proge se že dolgo časa ni nič pisalo v »Železničarju«, kakor da bi bili železničarji popolnoma zadovoljni in bi bilo vse v redu. Vendar že od meseca decembra postajajo osebe, to je postajni delavci, zlasti v Mirni in Mokronogu, niso imeli nobenega prostega dneva, kar načelnik utemeljuje s tem, da nima kredita. Služba postajnih delavcev traja dnevno, najsiho nedelja ali praznik, od pol 5. ure zjutraj do pol 11. ure zvečer, kar mislimo, da je bilo v tej hudi zimi in snegu več kot preveč. Pričakujemo, da bo direkcija odredila gospodm postajnačelnikom, da zopet podeljujejo redno proste dneve, za nazaj pa se osebja mora izplačati čezurno delo, ki mu pripada še po starem pravilniku.

Rakek. Občni zbor naše podružnice se je vršil v nedeljo, dne 10. marca 1929, na katerem je poročal izpred centrale s. Jernejčič. Po poročilih podružničnih odbornikov in centralnega delegata se je razvila debata, v kateri se je v splošnem povdarjala zahteva po nastavitvi posebnega zdravnika na Rakeku. Skoro 150 železničarjev stane v tem rajonu in je zlasti v nujnih slučajih zelo težavno dobiti hitro zdravnika iz Logatca. Apeliramo tem potom na našo centralo, da ukrene vse korake, da dobimo lastnega zdravnika. Novoizvoljeni odbor nam daje garancijo, da bomo število članov v letošnjem letu pomnožili.

Sekcija vlakospremnega osebja v Ljubljani. Sklicuje redni članski sestanek v sredo, dne 20. marca ob pol 16. uri (pol 4. uri popoldne) v prostorih Delavske zbornice na Miklošičevi cesti.

Dolžnost vseh službe prostih vlakospremnikov je, da se sestanka sigurno in točno udeležijo.

Zahtevamo reme-dure!

A. Več higijene!

Na naslov postaje Ljubljana gl. kol. Svoječasno se je vse službene vozove tovornih vlakov po končani vožnji dostavilo v svrhu čiščenja v takozvani »svinjski tir« (tir 28). Tam so jih snažilci temeljito očistili, zlasti tudi stranišča in očiščeni vozovi so se zopet postavili na vlake.

Že eno leto pa se sedaj na severnem koncu te vozove čisti kar na vlaku, kjer se pač ustavi. In tako ostanejo na tistih mestih »kupci ne ravno blagodišečih tvarin«, katerim se premikač podnevi že kako izogne in zatisne nos. Pozimi, ko zmrzuje, se te stvari že nekako prenese ter tudi sneg poskrbi za izvajanje »higijenskih in desinfekcijskih predpisov«. Vprašamo pa gospode, kako pa bo sedaj, ko popušča mrz in se taja sneg? Ali boste nastavili na postaji »Stiefelputzerje«, da bodo premikalnemu osebju čistili čevlje, ker se žene doma že pritožujejo, odkod nosijo možje čevlje, obložene z raznimi neblagodišnimi snovmi! Pa naj bo dosti: Premikalno osebje zahteva, da se vse službene vozove zopet čisti na za to posebej določenem tiru in nesnago zmeče v za to postavljene pokrite jame.

B. Enakost za vse!

Ali še obstoja v Trbovljah kak funkcionar direkcije, ki ima kako besedo pri odpošiljanju premoga za železničarje?

Ako je še kak tak funkcionar v Trbovljah, ga vprašamo, kako, da se navadnim železničarjem v kurilnici Ljubljana I še vedno deli le šentjanževce, medtem pa pride na naslov visokih direkcijskih funkcionarjev kar cel vagon najfinejšega trboveljskega premoga.

Ne zavidamo višjim gospodom lepega premoga, hočemo le, da bodi enaka pravica za vse in da se vsem železničarjem preskrbi trboveljski premog, da ne bi morda na direkciji prevladoval prepričanje, da premoga več ne primanjkuje!

Še eno vprašanje direkciji!

Ljubljanska direkcija je izdala 7. II. 1929 sledeče navodilo:

V odgovoru na Vaš dopis št. 19.043/28 z dne 29. I. 1929, Vam naročamo, da pošljete kosti, pri katerih bi se ocarinjenje radi manjkajočih zdravniških atestov zavleklo in bi dalje časa stale na postaji, na tak prostor, kjer bi ne okuževale naseljene okolice.

Prav tako pošiljke živih telet in drugih živali ne zadržujte na tirih v bližini stanovanj, da ne bodo kalile nočnega miru in povzročale nadaljnjih pritožb.

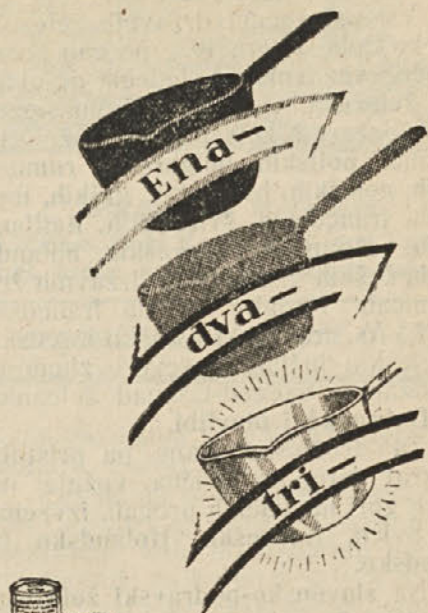
Likar.

Podpišemo z obema rokama, da je potrebno postaviti vozove s kostmi ali s teleti na tak prostor, kjer ne bi okuževali naseljene okolice, oziroma, da ne bodo teleta kalila nočnega miru. Nekaj pa manjka tej okrožnici, ki je tipičen primer okrožnic sploh. (Izda se nalog, ne pa, **kako naj se izvrši**, in to pri vseh okrožnicah pogrešamo.) Pozabila je okrožnica povedati, **kje** so taki prostori na postaji. Na eni strani postaje so na stanovanju boljši gospodje, na drugem kraju pa »barakarji«, to je navadni železničarji. Smrdi na obeh enako, nočni mir se enemu kot drugemu kali (sigurno so bolj potrebni »nočnega miru« po težki in naporni eksekutivni službi železničarji) in za to je potrebno povedati, kam naj se vagone postavi, da ne bo premikalno osebje kaznovano.

Pri tem pa pokažemo še en nedostatek:

Smrdljive kosti, kopita, rogove s kosi svežega mesa se skladata tik barak, v katerih stanujejo železničarji. Niti 10 metrov od barak se nakladajo te kosti na vozove in vozijo v tovarno za klev. V poletnem času, ko pripeka solnce, je tak smrad, da ni mogoče vzdržati in črvi padajo kar v kupih od vozov. Ali je to higijenično? Pozivamo g. šef-zdravnika, da v interesu zdravja ubogih železničarskih družin, takoj pregleda, kje se to razkladanje vrši in si bo lahko predstavil, kakšne so tam razmere poleti v vročini.

Naloga železniške uprave je, da zahteva od tovarne, da si zgradi in-

Tako očisti VIM
Vaše lonce!

Kuhinske predmete mizo in štedilnik,
Rabite VIM bo čisto in snažno.

dustrijski tir, da se bodo vozovi lahko porinili direktno v tovarno in tam razkladali. Pričakujemo, da se bo za to zadevo zanimal tudi **mestni fizikat**, da se uredi zadevo še pred poletjem.

Čegava je nabavljaka zadruga?

G. Čerček še vedno trdi, da je zadruga neodvisna in samostojna. Drugače pa pravijo gospodje zvezarji! V »Jugoslovanskem železničarju« št. 3 od 28. febr. 1929 so napisali v članku »Podporno društvo železniških uslužbencev v Mariboru« sledeče:

Koledar n a š e zadruga za letošnje leto je objavil nekaj več podrobnosti.

Ker nismo mogli nikjer ugotoviti, da bi »Udruženje jugoslovanskih nacionalnih železničarjev« imelo kje kako zadrugo, še manj pa, da bi izdalo kak »zadružni« koledar, je jasno, da gospodje zvezarji — Deržič et Comp. — že proglašajo »nabavljako zadrugo za zvezarsko last«.

Železničarji! Ali se strinjate s tem? Ali naj bo nabavljaka zadruga res zvezarski organ in Vi odvisni od volje par zvezarskih gospodov? Ali res hočete znati skupaj Vaš denar v zadrugo za to, da bo potem vse to zvezarsko?

Strokovni vestnik.

Rodbinska doklada za otroke, ki obiskujejo šolo.

V enem slučaju je ljubljanska železniška direkcija ukinila draginjsko doklado po Din 150.— mesečno za otroke, ki je vsled boleznih moral prekiniti šolanje ter mu je, dasi je po prestani bolezni zopet redno nadaljeval šolanje, priznala le 80 Din doklade, češ, da doklada po Din 150.— pripada le, dokler je šolanje **neprekinjeno**. Čeprav je moral kdo vsled bolezni prekiniti šolanje, se tudi to smatra za prekinitev, ki naj ima za posledico izgubo draginjskih doklad.

Proti temu odloku smo vložili pritožbo na ministra saobračaja, ki je zavzel isto stališče in je tudi odklonil izplačilo cele draginjske doklade. Enako je minister saobračaja v istem smislu odklonil upit bivšega poslanca Petejana, češ, da se po prekinjenju šolanja, čeprav je bil vzrok bolezen, more izplačati le doklada po Din 80.— v smislu čl. 37 zakona.

Naposled smo se obrnili na ministra financ, da izda tozadevno principijelno tolmačenje in ta je **popolnoma ugodil našemu stališču** ter izdal sledeče tolmačenje:

»To ministrstvo, kot pristojno za tolmačenje odloka min. sveta D. R. br. 42.300/24, se je postavilo na stališče, da **starši otoka**, ki mora vsled bolezni prekiniti redno šolanje, ne izgube pravice do razlike po čl. 10 odloka min. sveta, ako otrok po prestani bolezni zopet nadaljuje šolanje. Za oni čas, ko otrok ne hodi v šolo, ne pripada doklada, pač pa zopet pripada od onega momenta, ko otrok, čim zopet pride v fizično zmožnost, da gre v šolo, zopet začne hoditi v šolo.

Vozne ugodnosti za inozemstvo v letu 1929.

Vsi uslužbenci državnih železnic lahko dobe v letu 1929 po eno brezplačno vozovnico v sledečih državah in železnicah: V Avstriji, na ogrskih državnih železnicah in južni železnici, poljskih, bolgarskih, rumunskih, nemških, belgijskih, grških, turških, francoskih, švicarskih, italijanskih, estonskih, norveških, holandskih, čeških in švedskih državnih železnicah. Nadalje še na francoski P. L. M., francoski alpsko-lorenski, angleških južnih in severovzhodnih, madžarski Szeged-Csanad železnici in Dubrovački plovnici.

Za družinske člane pa pristojna enkrat letno polovična vožnja na vseh gori navedenih progah, izvzemši Švico, Norveško, Holandsko in Švedsko.

Na slavonsko-podravski železnici pa pristojna uslužbencem in rodbinskim članom proti legitimaciji četrtinska vožnja.

Na vicinarni železnici Zagreb-Samobor pristojna enako četrtinska vožnja.

Vestnik centrale.

Poziv vsem predsednikom delavskih zaupnikov.

Ker se meseca januarja in februarja v večini jedinicah (zlasti pa pri sekcijah) niso izvršile redne seje delavskih zaupnikov, naročamo vsem predsednikom zaupnikov, da morajo odlej zopet

redno obdržavati mesečne zaupniške seje.

Zelo važno je, da vsi zaupniki na prvi seji sestavijo protipredloge k delavskemu pravilniku (glej U. Ž. od 15. II. 1929, št. 4), in sicer v najglavnejših točkah, to je priznanje delavskih zaupnikov, regulacija plač, pravica do stalnosti, sprejema v penzijski fond in do dopusta po 1 letu, priznanje istih voznih ugodnosti kot nastavljenecem, zopetno uvedbo delovne obleke. Zlasti naj povdarijo v svojem protipredlogu zahtevo po znižanju dobe za polno penzijo na 25 let za osebo s težjo in na 30 let za osebo z lažjo službo. Zahtevajo naj uvedbo najmanj paritetne disciplinske komisije.

Tozadevni predlog je odposlati takoj na »Ministarstvo saobraćaja Beograd« potom ljubljanske železniške direkcije. Vloga je kolka prosta in zato napišite zgoraj: Kolka prosto po odloku 53.418 Gen. Dir. Por. od 28. IV. 1928.

O izvršitvi tega naloga morajo vsi predsedniki obvestiti centralo »U. S. Ž. J.«.

Kaj je še naloga zaupnikov?

Zadnje čase prihaja vedno več pritožb, da se hranarina neredno izplačuje ter da morajo nekateri čakati kar po dva meseca na izplačilo. V večini slučajev smo ugotovili, da je službena jedinica prekasno predložila prijavo, ali pa se ji na pr. samo za enega bolnika ni ljubilo predložiti ter je kar za dva meseca skupaj predložila.

Da se v bodoče vsake take manipulacije preprečijo, je dolžnost zaupnikov, da se redno mesečno prepričajo, kdaj je bila hranarina izplačana ter vsak nedostatek takoj javijo centrali »U. S. Ž. J.«, da bomo potem naših sodrugov v upravnem odboru bolniškega fonda poskrbeli za točno poslovanje.

Delavski zaupniki kurilnice Ljubljana I

so predložili direkciji sledečo vlogo: Kolka prosto po odloku 53.418 Gen. dir. por. od 28. IV. 1928.

Direkcija državnih železnic
mašinsko odeljenje

Ljubljana.

V imenu izvoljenih delavskih zaupnikov se obračam do naslova s prošnjo za ureditev naslednjih stvari v kurilnici Ljubljana I, ki lokalno niso rešljive:

1. Izdelava rezervnih vrat za kurilnico. V zimskem času se večkrat pripeti, da stroji razbijejo kurilniška vrata, za katere potem ni nadomestila in traja dalje časa, da se popravijo in tako zopet omogoči, da se kurilnica zapre. Ves ta čas so delavci izpostavljeni mrazu, odnosno prepihu, kar direktno vpliva na delazmožnost posameznih ter tudi povečava procent bolnikov. De-

lavstvo prosi, da bi mašinsko odeljenje izdelalo nalog, da se izdelajo rezervna vrata, s katerimi se lahko takoj nadomeste od strojev poškodovana vrata, dokler se ta ne popravijo.

2. V velikih vratih naj se napravijo tam, kjer delavstvo stalno vozi s samokolnicami, mala vrata. Ta predlog utemeljujemo s tem, da vedno odpiranje velikih vrat povzroča neprestan prepih, istočasno pa ovira delo. Ako pa se naredi v vratih mala vrata, bi bilo s tem delo za delavce zelo olajšano.

Izdatki za to predelavo bi bili zelo malenkostni ter bi se v najkrajšem času rentirali.

Terškan Aleksander,

t. č. predsednik delavskih zaupnikov.

Sej delavskih zaupnikov ni treba prijavljati politični oblasti.

Ker se seje delavskih zaupnikov vrše v uradnih prostorih železnice in se razpravljajo le o strogo železničarskih zadevah, ki se urejajo s posameznimi načelniki ter so te mesečne seje tudi predpisane v navodilih za poslovanje delavskih zaupnikov, izdanih od ministrstva socialne politike, jih ni treba prijavljati.

VSEM PODRUŽNICAM.

III. kongres Ujed. saveza žel. Jugoslavije se vrši neprekinjeno dne 14. in 15. aprila 1929 v Zagrebu.

Dnevni red kongresa je:

1. Otvoritev kongresa, pozdravi, poročilo poslovne komisije.
2. Debata k letnim poročilom, absolutorij, volitev novega odbora.
3. Položaj delavcev in socijalno-politične naloge sindikatov.
4. Zakon o državnem prometnem oseboju — pravilnik sporednih priadležnosti.
5. Delavski pravilnik in osemurni delavnik.
6. Savez in kulturne, gospodarske ter politične organizacije.
7. Finančna vprašanja in sprememba pravilnika.

Ker nekatere podružnice na svojih občnih zborih niso izvolile delegatov za kongres, naročamo vsem tem, da delegata takoj izvolijo in nam ga sporoče, da mu izstavimo delegatsko izkaznico.

Nadalje naročamo vsem podružnicam, da čimprej povprašajo med sodruge, kdo se bo še udeležil kongresa ter nam imena dotičnih sporoče, da jim dostavimo posebne izkaznice!

Kongresni znaki. Nekatere podružnice so se takoj odzvale našemu pozivu za razprodajo saveznih znakov za kritje stroškov kongresa. Pozivamo ponovno vse, da 1. IV. 1929 razprodajo med člane znake. Ves izkupiček se bo porabil le za stroške kongresa.

Kongresno poročilo je dotiskano. Kdor ga želi, naj ga naroči pri centrali. Stane 5 Din. Vsaka podružnica dobi po nekaj izvodov brezplačno za arhiv in za delegata.

Centralna uprava »U. S. Ž. J.«.

Razno.

»Cankarjeva družba« ustanovljena.

V petek, 1. marca, se je vršil ustanovni občni zbor »Cankarjeve družbe« ob lepi udeležbi zastopnikov kulturnih, strokovnih in gospodarskih delavskih organizacij.

Občni zbor je z zadovoljstvom sprejel na znanje poročilo pripravljalnega odbora, ki je od dne potrditve pravil pa do ustanovnega občnega zbora zbral že 300 rednih članov in 22 ustanovnikov »Cankarjeve družbe«. Pravila, predložena po pripravljalnem odboru in odobrena po velikem županstvu, je občni zbor brez debate soglasno sprejel na znanje. Letna članarina znaša po sklepu občnega zbora Din 20.—, za kar dobi vsak član štiri lepe knjige do božiča. Ustanovnina za privatnike znaša Din 500.—, za društva Din 1000.—. Ustanovniki prejmejo redne publikacije družbe do smrti.

K 3. točki dnevnega reda je bilo soglasno izvoljeno načelstvo in nadzorstvo, ki se je na svoji 1. seji takoj po občnem zboru konstituiralo sledeče: Vuk Ivan, predsednik, Ošlak Josip, I. podpredsednik, Mlinar Ivan, II. podpredsednik, Rado Celešnik, blagajnik, Stukelj Ciril, tajnik, Bratko Kreft, gospodar, Rakovčeva Kristina, Tine Korimšek (Trbovlje), Kuhar Lovro (Guštanj) in Kobler, odborniki; predsednik nadzorstva, dr. Jelenc Celestin, člana nadzorstva: Tone Seliškar in Cvetko Kristan. V odboru so tako zastopane vse glavne delavske zveze, industrijski centri Slovenije, delavci in intelektualci. Občni zbor je sprejel na znanje predlog s. Krefta, da izda »Cankarjeva družba« za 1. 1929 najpozneje do letošnjega božiča sledeče knjige: **Delavski kolodvor** v velikem formatu in s pestro vsebino ter z mnogimi slikami; Borisa Lavrenjeva ilustrirano revolucionarno-pustolovno povest »**Eno inštrideseti**«, Beerovo poljudno zgodovino **socijalizma in socijalnih bojev od starega veka dalje in eno slovensko originalno socijalno povest**. Končno so delavci iz tovarn poročali, da je splošno navdušenje za to družbo in so nasvetovali odboru, da pridno in dobro dela, da izvede vse sklepe občnega zbora in tako izpolni vse nade, ki jih ima delavstvo v »Cankarjevo družbo«.

Odbor je na svoji prvi seji sklenil vse podrobno o nabiranju članov. Podružnice in posamezni sodruge bodo dobili tozadevne okrožnice. V našem listu priobčujemo tudi lep manifest »Cankarjeve družbe« na delavce, kmete in intelektualce, ter navodilo za nabiranje članov.

Naj procveta!

OBČNI ZBOR LJUBLJANSKEGA PODPORNEGA DRUŠTVA.

V nedeljo, dne 17. februarja, je bil sklican redni občni zbor ljubljanskega podpornega društva, in sicer v Ljubljano. Vršil se je v času, ko ni nikdo mogel računati na redne prometne zveze, saj so bili vlaki zadnji moment odpovedani. Vse osebe, ki nima ugodnosti, da bi delalo v pisarnah, je bilo vsled prenaporne službe do skrajnosti izmučeno, saj so izostale skupine zunaj v snegu in mrazu po tri do štiri dni. Postajno osebje je bilo popolnoma izčrpano, stalež bolnikov je bil velikanski in ta moment je izrabila zvezarska gospoda na direkciji, da bi uveljavila proti volji pretežne večine članstva v podporne društvo svojo samovlado. Na občni zbor je prišlo okoli 40 gospodov uradnikov iz direkcije in ljubljanskih pisarn, 30 vpokojencev in kot bele vrane je bil tu in tam kak aktiven železničar iz vrst osebja, ki ne dela v pisarnah, ampak mora vršiti težko in naporno eksekutivno službo. Vsi starejši člani so takoj uvideli, da je nujna potreba, da se vsled višje sile občni zbor preloži na čas, ko bodo redne prometne razmere, da se bo lahko udeležilo, kakor vsako leto, tudi članstvo iz proge, zlasti iz večjih centrov. Gospodi iz pisarn pa to ni bilo prav ter so trdili, da če so oni, ki delajo po 6 in pol ur na dan in so vsako nedeljo ter praznik prosti, kadar delajo pa so lepo na gorkem, žrtvovali kako urico lepega jutranjega počitka v nedeljo, zakaj ne bi pa tudi premikač, kretnik, sprevodnik, čuvaj, ki dela dnevno samo po 12 ur v snegu in mrazu, prišel. Oni od zunaj pa so itak morali računati, da bo vsled snega morda kaka ovira in bi lahko par dni preje odšli z doma. In okrog 50 gospodov (med njimi tudi nečlani) je glasovalo, da se občni zbor mora vršiti, kakor so stari člani, osiveli v službi, v znak protesta nad takim postopanjem zapustili občni zbor, na katerem je potem odločalo 50 ljudi, večinoma iz direkcije, o društvu s 13.000 člani. Gospodom, ki so bili letos izvoljeni v odbor, pa povemo, da ne bodo dolgo v njem odločevali. Ker je izvoljen za predsednika g. Kitek, izjavljamo, da naš savez nima z njim nikakih zvez.

Davčna obremenitev.

Gospodarski krogi so v zadnjih dneh izdelali in predložili obširne memorandume o položaju in potrebah industrije in obrti v državi. S temi memorandumi so hoteli podpreti svoje zahteve po demontiranju socijalne zakonodaje, znižanju prispevkov za delavsko zavarovanje ter ukinitveni šurnega delavnika. Kot dokaz preobremenitve so navajali tudi davčna bremena, katerih statistiko pa so si prikrojili po svoje. K temu vprašanju je izdelal Ujedinjeni Radniški Sindikalni Savez posebno spomenico, iz katere posnemamo naslednje navedbe:

Čisto točno je, kar trde industrijci, da so javna bremena pri nas pretežka in da se naše narodno gospodarstvo pod tem bremenom ne bo moglo uspešno razviti.

A točno je tudi to, da govore industrijci o bremenih preveč povprečno, razlagajoč, da znaša obremenitev pri nas 621 Din na vsakega prebivalca. Industrijci in obrtniki znajo računati. A oni se niso lotili računa, ki bi si vzel za cilj podrobno analizo javnih bremen. Zato kažejo oni na breme na tujih plečih in izvajajo iz tega originalen zaključek, da je treba razbremeniti bremena na njih plečih, ki niso niti izdaleka toliko obremenjena. Na temelju proračuna o našem narodnem gospodarstvu in na osnovi uradnih podatkov znašajo pri nas bremena, kakor sledi:

	Neposredni davki:	
	na poedinca	od 1000 D dohod.
kmet	65.07	17.79
obrtnik	1622.58	40.—
bogataš	12578.—	26.97
delavec	217.—	59.—
	Posredni davki:	
kmet	1181.63	82.49
obrtnik	3451.76	85.06
bogataš	9995.55	19.99
delavec	2015.59	163.28
	Vsa bremena:	
kmet	100.38	
obrtnik	125.06	
bogataš	45.22	
delavec	222.28	

Obremenitev, katero prenaša delavec, je daleko težja, kakor obremenitev, ki teže industrijalce in obrtnike skupaj. Kljub temu zahtevajo poslodavci v svoji preveliki socijalni pravčnosti za sebe še večje olajšave. To je po oni prislovi: po tujem hrbtu sto batin.

Daleč bi nas odvedlo, če bi začeli utemeljevati vso absurdnost tega zahtev industrijcev in obrtnikov in navajati podatke o zdravstvenem stanju naših delavcev in njih otrok, o mortaliteti in če bi navajali končno pregled o rekrutacijah za vojno službo in tako dalje. Bojimo se, da bi prišli v tem slučaju predstavniki naših industrijcev in obrtnikov s svojo zahtevo po ukinitveni delavske zaščitne zakonodaje pod udar zakona o zaščiti javne varnosti ali kazenskega zakona. Ali že oni klevetniški pasusi v memorandu o »komunističnem vetru«, ki nam je prinesel delavsko zaščitno zakonodajo, o »režijskih stroških zavarovanja«, o »poneverbah pri bolniškem zavarovanju« dokazujejo zaslepljenost, ki se je poslodavci niso mogli odreči niti pri poslu, ki naj bi bil tako objektivni, kakor avtoritativni. V zaslepljenosti ali pod parolo — cilj opravičuje sredstvo — so pri tem še pozabili, da je socijalno zavarovanje paritetno in da klevete s pasusi o poneverbah sami sebe.

Ko uvidevamo potrebo, da posveti država gospodarski politiki posebno pažnjo, ne dvomimo, da je prišlo danes globoko v dno javne vesti in da je prodrlo kot državniška maksima pravilo, da delavska zakonska za-

ščita in zavarovanje nimajo samo karitativnega značaja, temveč da imajo tudi prvo-rzredni gospodarski značaj in da znači spolnjevanje tega zakonodajstva prvovrstno korist, kakor za delavce in njihove rodbine, tako tudi za gospodarstvo kot narodno dobro.

Nezavisni železničarji so potoni g. Koleč predložili generalni direkciji projekt, kako naj se izpremeni delavski pravilnik. Značilno za mentalitet nezavisnih je že njih spremno pismo, v katerem pišejo dobesedno:

»U isto vreme smo slobodni umoliti Generalnu direkciju, da se za definitivnu redakciju pravilnika sazove jedna šira anketa, na koju bi se pozvali i radnički predstavnici bar iz svih glavnih željezničkih radionica, kao i većih ložionica.«

Sodrug nezavisni seveda ne vedo, da je polovico vseh delavcev na železnici zaposleno ravno na prodgovnih sekcijah in da je na tisoče delavcev v postajah in skladiščih.

Naš Savez za zahtevo, da morajo biti na anketi zastopani predstavniki vsega delavstva, ne pa le poedinih edinic. »Enotnost« seveda mora pristaviti k temu svoj piskerček in je tako napisala veliko pohvalo na delavske zaupnike zagrebških železniških delavnic, ki se zavedajo nekoliko bolj svoje odgovornosti pred železničarji, kakor naši Stankotje in Jernejčiči. Sklicali so 14. februarja v Zagrebu velik shod vsega delavstva zagrebških železniških delavnic, na katerem so temeljito razpravljali o pripombah, ki naj jih podajo Generalni direkciji k projektiranemu pravilniku. Na podlagi teh razprav in posvetovanj so potem priredili svoj odgovor.

Tako torej gospodje okoli »Enotnosti«, Zagrebški zaupniki (seveda le »nezavisni«) so sklicali kar velik shod (seveda le iz delavnice) in na njem temeljito razpravljali o projektu pravilnika. Mi smo zelo radovedni, kakšna je bila ta razprava na velikem shodu, ker je na shodu pač vsaka razprava nemogoča, ali pa bi moral shod trajati par dni. Seveda, kar naredi »nezavisni«, to je edino prav in zveličavno, to je treba pohvaliti, kar pa naredi Savez, pa je potreba skritizirati, da se tako pobije »oportunizem in kristanovščina«. Ne bodite smešni!

Da pa bodo tudi oni železničarji, ki morda še bero »Enotnost«, pravilno informirani, povemo, da je »savez« pravilnik razpravljal na konferencah v Ljubljani, Mariboru, Zagrebu in Sarajevu, poleg tega še na več sestankih in s tem pripomogel, da so se kljub kratkemu času za protipredloge lahko zaslišala mnenja železniških profesionalistov in delavcev iz treh direkcij in prav vseh delavskih kategorij, kar je sigurno bolj pravilno, kakor pa, če bi pravilnik razpravljali le na enem samem shodu in v enem samem mestu.

Kaj je s procenti bivše gospodarske poslovalnice?

Razsodba radi premoženja bivše gospodarske poslovalnice je že davno pravomočna in tudi gospodje likvidatorji so menili, da že končali svoje poslovanje, a direkcija kot lastnica likvidacijske mase pa do danes še ni ukrenila nobenega koraka, da bi se vendar enkrat izplačala povračila za nakupljeno blago v letu 1928. Naš savez je že decembra meseca lanske leto vložil na direkcijo predstavko, da bi se povračila izplačala, a do danes ni o njih ne duha ne sluha.

Vprašamo gospoda direktorja, kaj namerava ukreniti, da se procenti vendar že enkrat izplačajo?

Vsem sodrugom vlakospremnikom, kretniškemu in premikalnemu ter skladiščnemu osebju postaje Ljubljana glavni in gorenjski kolodvor.

Redni letni občni zbor podružnice Ljubljana I se vrši v četrtek, dne 21. marca 1929 točno ob 16. uri (4. uri popoldne) v prostorih Delavske zbornice na Miklošičevi cesti s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo dosedanjih odborov sekcij.
 2. Poročilo zastopnika centrale.
 3. Volitev novega odbora.
 4. Volitev delegata za kongres.
- Pozivamo vse službe proste sodruge iz postaje Ljubljana glavni in gorenjski kolodvor, da se tega občnega zbora polnoštevilno udeleže.